

SAMFUNNSØKONOMEN

TEMA: KLIMAPOLITIKK

- Kvalø og Harboe:
KLIMAFORHANDLINGENE
- Kallbekken:
ET FOREGANGSLAND
MED TROVERDIG POLITIKK
- Gjelsvik og Thonstad:
KLIMAKOSTNADER OG MÅL OM
HJEMLIGE TILTAK
- Bruvoll, Skjelvik og Vennemo:
MILJØSKADELIGE SUBSIDIER
- Osmundsen:
ELEKTRIFISERING AV SOKKELEN
- Bye og Rosendahl:
KARBONLEKKASJE

- ANSVARLIG NUMMERREDAKTØR
Henrik Lindhjem · Vista Analyse AS
- REDAKTØRER
Rolf Jens Brunstad · Norges Handelshøyskole
Torberg Falch · NTNU
Henrik Lindhjem · Vista Analyse AS

Manus, annonsebestilling og generell korrespondanse til Samfunnsøkonomens redaksjon kan sendes til: tidsskrift@samfunnsokonomene.no

- RÅDGIVER
Jannicke Helen Monsen
jhm@samfunnsokonomene.no
- UTGIVER
Samfunnsøkonomenes Forening
Leder: Frode Lindseth
Konst. generalsekretær: Anne-Sophie Redisch
- ADRESSE
Samfunnsøkonomenes Forening
Postboks 1917, Vika
0124 Oslo
Telefon: 22 31 79 90
Telefaks: 22 31 79 91
post@samfunnsokonomene.no

www.samfunnsokonomene.no

Postgiro: 0813 5167887
Bankgiro: 8380 08 72130

Mediaplan 2012

PUBLISERINGSDATO	ANNONSEFRIST
NR. 2: 19. MARS	28. FEBRUAR
NR. 3: 18. APRIL	23. MARS
NR. 4: 16. MAI	27. APRIL
NR. 5: 18. JUNI	31. MAI
NR. 6: 14. SEPTEMBER	29. AUGUST
NR. 7: 16. OKTOBER	28. SEPTEMBER
NR. 8: 14. NOVEMBER	29. OKTOBER
NR. 9: 13. DESEMBER	27. NOVEMBER

Abonnenter i Norge må beregne 1-3 dager ekstra til postgang

- PRISER

Abonnement	kr.	1250.-
Studentabonnement	kr.	300.-
Enkeltnr. inkl. porto	kr.	170.-
- ANNONSEPRISER (ekskl. moms)

1/1 side	kr.	6690.-
3/4 side	kr.	6040.-
1/2 side	kr.	5390.-
Byråprovisjon	10%	

Opplag: 2550
Design: www.deville.no
Trykk: 07 Aurskog, 2011

Innhold

NR. 1 • 2012 • 126. ÅRG.

TEMA: KLIMAPOLITIKK

- LEDER 3
- AKTUELLE KOMMENTARER
Gir klimaforhandlingene i Durban grunn til optimisme? 4
av Sveinung André Kvalø og Henrik Harboe
Et foregangsland med en troverdig og langsiktig klimapolitikk? 10
av Steffen Kallbekken
Oppfølgingen av klimaforliket 16
av Eystein Gjelsvik og Knut Thonstad
Miljøskadelige subsidier 22
av Annegrete Bruvoll, John Magne Skjelvik og Haakon Vennemo
- ARTIKLER
Elektrifisering som klimatiltak? En samfunnsøkonomisk analyse 28
av Petter Osmundsen
Karbonlekkasje: Årsaker og virkemidler 40
av Brita Bye og Knut Einar Rosendahl
- FORSKNINGSNYTT
Kapitalstruktur og rettsbeskyttelse av investorer 50
av Eirik Gaard Kristiansen
- REPORTASJE
«Skaper velferdsstaten større sosiale helseforskjeller» vant Artikkelpriisen for 2011 52
av Lars Erik Borge, Erling Steigum og Siri Pettersen Strandenes
Nasjonalt forskermøte for økonomer 2012 54
av Bjørnar Karlsen Kivedal og Rune Borgan Reiling
Feiringen av Trygve Haavelmos 100-årsjubileum: – Mannen som bygde bro mellom teori og virkelighet 57
av Rasmus Bøgh Holmen og Sigmund Ellingsrud

FORSIDEFOTO: © HELGE SUNDE / SAMFOTO

SAMFUNNSØKONOMEN / ISSN 1890-5250

Gale prioriteringer i klima- og miljøpolitikken

Det brygger opp til storm om regjeringens forsinkede Klimamelding. Det er uenighet om hvordan en skal redusere norske klimagassutslipp med 30 prosent innen 2020 i forhold til 1990-nivå. Og særlig om Klimaforlikets mål fra 2008 om å kutte to tredjedeler nasjonalt. Dette målet bør revurderes av flere grunner.

Hovedargumentet er velkjent: Vi har mye vannkraft og en økonomi som allerede har innkassert mange av de billigste tiltakene. Klimakur-utredningen fra 2010 viste også at det blir enda dyrere å redusere utslippene enn først antatt. Motargumentet er Norges rolle som foregangsland. Men vi bør være mer strategiske og realistiske når det gjelder denne rollen.

Kostnadseffektivitet og konsistent karbonprising bør i stedet stå sentralt. Vi bør bestemme oss for hvor mange milliarder som skal brukes på klimatiltak og deretter plukke dem der de gir størst reduksjon per krone. Det kan fortsatt bety ekstra kutt hjemme, siden det nok har en viss verdi å gå foran, men i hovedsak handler det om internasjonale kvotekjøp, støtte til velkontrollerte regnskogtiltak og til det grønne klimafondet som er under etablering. I tillegg kan det være fornuftig å satse på støtte til utvikling av ny (ikke moden) teknologi som kan monne hvis den på sikt tas i bruk internasjonalt i stor skala.

Det største problemet med to tredjedelsmålet ligger imidlertid ikke i høye kostnader, men i at vi får enda mer av den galopperende symbolpolitikken vi har sett til nå, i form av satsing på ineffektive dobbeltreguleringer (for eksempel elsertifikater) og store subsidier til tiltak uten klimaeffekt. Subsidier til vindkraft og småkraftverk er i realiteten dårlig nærings- og distriktspolitikk i klimapolitisk forkledning. Med integrerte kraft- og kvotemarkeder i Europa, hjelper det også lite med tiltak som bare flytter utslippene rundt (som ved elektrifisering av sokkelen). Flere bidrag i dette temanummeret diskuterer fallgruvene ved ensidig innlands fokusering og symbolpolitikk.

En sørgelig konsekvens av denne politikken er at norsk natur bygges ned i økende tempo. Disse skadene er i stor grad irreversible. I følge Direktoratet for Naturforvaltning

var tapet av naturområder som er upåvirket av tyngre tekniske inngrep 30 prosent større i perioden 2003-2008 sammenliknet med 5-årsperioden før. Energisektoren er en hovedsynder. Og verre skal det bli. Langt verre, blant annet på grunn av ordningen med elsertifikater. Se bare på konsesjonssøknadene på Norges vassdrags- og energidirektorats bord som vil gi flere hundre småkraftverk med tilhørende veibygging og infrastruktur. Eller Statnetts "offensive" nettutviklingsplan som vil gi minst 200-300 km med nye kraftledninger per år fram til 2020. Konfliktene rundt Hardanger-mastene og vindkraft-utbygging er bare to eksempler på at en stor del av befolkningen føler nytetap som følge av ødelagt natur. Når velstanden øker, blir også knappe naturgoder mer verdifulle sammenliknet med andre goder (inkludert høyst usikre, fremtidige klimagevinster). Dette er reelle kostnader som må tas med i prioriteringen av tiltak, men som i realiteten neglisjeres. Klimakortet trumfer alle andre hensyn.

Samtidig henger vi milevis etter andre land i arbeidet med å ta vare på biomangfold og i vern av en større del av vår natur, særlig skog. OECD's "Environmental Performance Review" fra i fjor gir oss en alvorlig skraper. Det er et paradoks at vi betaler flere milliarder kroner til bevaring av skog og natur i andre land som klimatiltak, mens raseringen av vår egen natur akselererer. Til sammenlikning er usle 120 millioner satt av i budsjettet for 2012 til den frivillige verneordningen for skog i Norge. I tillegg har vi subsidier til skogsbilveier og ulønnsom skogsdrift i områder som ellers ville få stå urørt, og til omdiskuterte biobrenseltiltak. Mesteparten av dette er i realiteten overføringer til interessegrupper, på bekostning av oss alle.

Det er riktig at Norge bør prioritere klimapolitikk høyt, men en langt mindre andel av utslippskuttene bør tas hjemme enn det Klimaforliket legger opp til. Ved å løse på snippen vil fornuftige omprioriteringer både kunne gi langt større utslippskutt og bevaring av utsatt natur og biomangfold. Og vi kan med det bli et smartere foregangsland, på begge miljøområder. En fortsatt nærsynt fokusering på to tredjedelsmålet vil derimot gi næring til den voksende flokken av hvite klimaelefanter som vil trampe seg veg gjennom store deler av norsk natur de neste tiårene.